

ANALIZA O POLOŽAJU INVALIDOV V »OBČINI ŠEMPETER – VRTOJBA«

ANALIZA STANJA ZA PRIPRAVO AKCIJSKEGA NAČRTA 2022-2026

UVOD

Analiza stanja o položaju invalidov v Občini Šempeter - Vrtojba temelji na upoštevanju standardnih pravil OZN za izenačevanje možnosti invalidov in skuša zajeti vse vidike življenja v lokalni skupnosti z namenom narediti načrt dela, ki bo v prihodnosti zagotavljal še kvalitetnejše življenje invalidov.

Obenem je bil za potrebe kandidature občine Šempeter - Vrtojba podaljšan in dopolnjen mandat koordinaciji invalidskih organizacij, ki na Goriškem deluje že vse od kandidature MO Nova Gorica. Koordinacija invalidskih organizacij je ves čas aktivno sodelovala z občinsko upravo in svetom invalidov. Aktivno so se vključili pri organizaciji in izvedbi okroglih miz ter ostalih dogodkov. S svojimi izkušnjami iz predhodnih projektov so z nasveti sodelovali tako pri pripravi analize kot pri predlogu akcijskega načrta. Koordinacije je odigrala pomembno vlogo pri celostni pripravi analize, ki zajema vse vrste invalidnosti (beri oseb s posebnimi potrebami) pri obravnavi vseh 22 poglavij v okviru Agende 22.

K pripravi analize so bile v letih 2017 in 2022 pritegnjene vse zainteresirane javnosti v lokalni skupnosti in širše, da se izpostavi kar največ informacij in indikatorjev, ki bodo osnova za pripravo celovitega načrta v skladu s potrebami in možnostmi za financiranje le-teh. Zaradi precejšnjih geografskih in socio-ekonomskih razlik znotraj občine so bile v prvem koraku analize povabljeni h sodelovanju vse krajevne skupnosti(2 KS!), da podajo svoje videnje in predloge glede položaja invalidov v posamezni krajevni skupnosti.

Kot eden večjih izzivov je bilo prepoznano tudi celovito in invalidu posamezniku prilagojeno zdravstveno varstvo.

Dejstvo je, da invalidi niso homogena skupina, saj je vrsta njihove invalidnosti lahko različna (telesna prizadetost, težave z duševnim zdravjem, prizadetost različnih čutil in podobno), kar jih kot skupino določa za izrazito heterogeno. Ker je občina ena manjših v Sloveniji in ker so potrebe invalidov zelo komplementarne s potrebami starostnikov, je bila analiza razširjena tudi na populacijo starostnikov in so bile na okroglo mizo povabljene tudi seniorske organizacije. Poskušalo se je iskati sinergije med obema skupinama prebivalstva ter doseči večjo učinkovitost predlaganih ukrepov.

V začetku leta 2018 je bila na sedežu Občine Šempeter – Vrtojba organiziran informativni sestanek, na katerem so invalidske organizacije (Društvo MDI Goriške, Društvo paraplegikov Severne-Primorske, predstavnike sveta za invalide občin Miren-Kostanjevica in Renče-Vogrsko in strokovnih služb iz obeh občin vodstvu Občine Šempeter-Vrtojba predstavile izkušnje pri pripravah in pridobitvi listine Občina po meri invalidov. Želja obeh občin je, da tudi občina Šempeter-Vrtojba pridruži k temu projektu, ki bi bil temelj skupnega sodelovanja vseh treh občin pri pripravi projektov in v zvezi s tem zagotavljanju finančnih sredstev Evropskih skladov za krepitev dostopnosti do storitev, prilagajanja spletni strani za uporabnike z senzoričnimi omejitvami sluha in vida in za odpravljanje ovir za dostopnost do objektov in informacij javnega značaja. Nenazadnje pa ta projekt pomeni stalen razvoj pri izboljšanju kvalitete življenja za vse osebe ne glede na vrsto invalidnosti na področju zaposlovanja, šolstva, športa in sociale. Župan občine Šempeter-Vrtojba mag. Milan Turk je v kratki predstavitvi predstavil dosedanja prizadevanja Občine Šempeter-Vrtojba predvsem na področju odpravljanja arhitektonskih na ožjem področju Šempetra in dal podporo pri skupnih prizadevanjih vseh treh občin pri izboljšanju kvalitete življenja in dela invalidov ne glede na vrsto invalidnosti in starejših občanov.

Analiza želi celovito, za vsa pomembna življenjska področja prepoznati interese in potrebe občanov invalidov glede na specifičnosti in značilnosti občine Šempeter - Vrtojba. Pri tem je osredotočena na trenutno najbolj pereča področja, skladno s potrebami pa jo bo potrebno periodično sistematično dopolnjevati.

1. OSVEŠČANJE

Lokalna oblast v sredstvih javnega obveščanja invalide opisuje na pozitiven, vendar nesistematičen in ne vsem invalidom prilagojen način. Posluhuje se občinske revije, ki izhaja 4 krat letno in spletne strani občine. Predstavljene so dejavnosti invalidov, če so se le – te zgodile in predavanja na temo invalidnosti, ki jih organizirajo invalidska društva in drugi na

območju občine. Predvideva se tudi vzpostavitev Facebook in Instagram strani s invalidsko problematiko v občini.

Osveščanje in informiranje o problematiki invalidnih oseb poteka v največji meri preko invalidskih organizacij, v katere se invalidi vključujejo. Gradiva invalidskih organizacij, javnih zavodov in drugih izvajalcev so dostopna na njihovih sedežih in na predstavitvenih dogodkih samih organizacij, kot tudi na dogodkih, podprtih z invalidsko tematiko, v katere se vključuje tudi občina.

V občini so zelo aktivna društva upokojencev, Karitas, Rdeči križ-ki veliko energije vlagajo v osveščanje o življenju ranljivih skupin, med njimi tudi invalidov. V zasebnem sektorju je problematika invalidnosti dokaj nepoznana tema z izjemo tistih, ki imajo sami invalida v družini. Podobno velja za javne uslužbenke.

Na občinskem nivoju je potrebno še dodatno izboljšati osveščanje invalidov oz. različnih ciljnih skupin o okolju in zdravju v katerem delujejo in živijo invalidi z vsebinami v občinski reviji in na spletni strani občine, ki jih prispeva območna enota Nova Gorica – Center za krepitev zdravja).

Odnos do osveščanja o invalidnosti je torej v občini topel in pozitiven, ni pa sistematičen in vseprisoten.

2. ZDRAVSTVENO VARSTVO

KRITIČNI KAZALNIKI ZDRAVSTVENEGA STANJA V OBČINI ŠEMPETER - VRTOJBA

Kazalnik	Občina	Up. enota	Stat. regija	Slovenija	Enota
Starejše prebivalstvo (nad 80 let)	5,1	6	6	5	%
Astma pri otrocih in mladostnikih (0-19 let)	2,3	2,2	2,1	1,2	SSS/1000
Prejemniki zdravil zaradi sladkorne bolezni	4,1	4,4	4,4	5,1	SSS/100
Prejemniki zdravil zaradi poviš. krvnega tlaka	22,7	22,9	23,1	23,4	SSS/100
Srčna kap (35-74 let)	1,7	1,8	1,7	2,1	SSS/1000
Možganska kap (35-84 let)	2,5	2,7	2,7	2,6	SSS/1000
Novi primeri raka	541	535,1	535,4	559,5	SSS/1000
Zlomi kolka pri starejših prebivalcih (65 let in več)	7,6	7,5	7,7	6,2	SSS/1000
Prirast prebivalstva	-12,3	-5,8	-4,2	0,5	%

Vir: NIJZ

Upoštevajoč nacionalne trende staranja prebivalstva je za pričakovati, da se bodo kritični kazalniki zdravstvenega stanja v Občini Šempeter - Vrtojba (glejte gornjo tabelo) nas usmerjajo k krepitvi povezovanja med inštitucionalnimi in laičnimi omrežjih predvsem na socialnem in zdravstvenem področju. Bližina osrednje regijske bolnišnice in razvitega

zdravstvenega sistema ima pozitivne učinke glede na primerjalne kazalnike pojavnosti bolezni današnjega časa (srčna in možganska kap) Na teh segmentih smo pod povprečjem statistične regije. Opažamo pa padec deleža prebivalcev v primerjavi z občinami statistični regiji.

V občini Šempeter – Vrtojba imamo ZD Nova Gorica štiri ambulante splošne medicine, Laboratorij za krvne preiskave, tri otroška dispanzerja in ambulanto zdravstvenega varstva žensk. Na lokaciji zdravstvenega doma v Šempetru se izvaja tudi fizioterapija. V občini imamo tudi patronažo za oskrbo težjih bolnikov. Ambulante opravlja osnovno zdravstveno dejavnost (zdravstveno stanje občanov, ukrepi za varovanje in izboljšanje zdravja, preprečevanje razvoja bolezni in nastajanja bolezenskih stanj).

V občini imamo tri Deflibiratorje (naprave za oživljanje), ki so dostopni 24 ur /dan tudi osebam na invalidskem vozičku:

1. ZD Šempeter – zunaj pred vhodom Cesta prekomorski brigad 17; Šempeter
2. Občina Šempeter - Vrtojba Trg Ivana Roba 3A; Šempeter pri Gorici
3. Hotel Lipa; Trg Ivana Roba 7; Šempeter pri Gorici

Vir: Spletna stran Rdečega križa

Občanom brez dohodkov občina krije prispevke osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

Na območju občine Center za krepitev zdravja koordinira preventivne in osveščevalne akcije kot so projekt Več zdravja v občini, Živimo zdravo, Zdrava šola; promovira presejalnih zdravstvenih programov: Svit, DORA, ZORA, itd. Programi in aktivnosti so financirani s sredstvi ZZZS, MZ ter različnimi projektnimi sredstvi. Namenjeni so celotni skupini prebivalstva in največkrat niso posebej prilagojene potrebam invalidov.

3. REHABILITACIJA

Rehabilitacija invalidov sestoji iz medicinske rehabilitacije, zdraviliškega zdravljenja, ambulante fizioterapije in predpisa medicinsko tehničnih pripomočkov v skladu s pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja. Občani so neosveščeni pri uveljavljanju pravice do medicinskih tehničnih pripomočkov.

Služb za zdravstveno rehabilitacijo v občini ni. Osrednji izvajalec rehabilitacijskih programov je Zdravstveni dom Šempeter pri Gorici in Zdravstveni dom Nova Gorica, Splošna bolnišnica Franca Derganca Šempeter pri Gorici, na širšem slovenskem območju pa Univerzitetni klinični center Ljubljana in Univerzitetni rehabilitacijski inštitut SOČA.

Izvajanje dopolnilnih programov obnovitvene rehabilitacije preko sklenjenih pogodb z Zavodom za zdravstveno zavarovanje izvajajo invalidske organizacije (distrofiki, paraplegiki,

paralitik, Skleroza multipla) in pooblaščen koncesionarji za posamezne skupine invalidov (VDC Nova Gorica, IP Posočje, Racio itd.).

Posamezna društva s svojimi programi za ohranjanje zdravja omogočajo rehabilitacijo, izvedbo rekreacije in skrb za ohranjanje preostankov zdravja. Skrbijo tudi za socialno rehabilitacijo, z obiski na domu, oz. obiski bolnih zmanjšujejo socialno izključenost, z občasno finančno podporo pa pomagajo invalidom. Občina Šempeter-Vrtojba bo v sodelovanju z nevladnimi organizacijami po predhodnem dogovoru 1x mesečno izvajalo individualno psihosocialno rehabilitacijo rakavih in kroničnih bolnikov, med katerimi prevladujejo starejši, v informacijski pisarni na sedežu občine.

4. STROKOVNO – PODPORNE SLUŽBE IN USTANOVE

Strokovno podporne storitve morajo zagotavljati razvoj in razpoložljive strokovne storitve, vključno s pripomočki za invalide, s katerimi si invalidi povečajo neodvisnost v vsakdanjem življenju. Po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, lahko osebe z zmerno, težjo ali težko motnjo uveljavijo pravico do nadomestila za invalidnost na Centru za socialno delo (CSD). Ta pravica pripada osebam, ko postanejo polnoletne.

Storitve, ki jih ponuja CSD, so:

- prva socialna pomoč (pomoč pri prepoznavanju in opredeljevanju stiske);
- osebna pomoč (svetovanje, urejanje, vodenje);
- pomoč družini za dom (pomoč pri urejanju odnosov med družinskimi člani);
- institucionalno varstvo (vse oblike pomoči v zavodu);
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Na območju občine se izvaja tudi pomoč na domu, ki trenutno šteje 62 uporabnikov in je sofinancirana s strani občine. Pomoč izvaja Dom upokoencev Nova Gorica. Za šoloobvezne otroke je občina organizirala in financirala prevoz in spremstvo v OŠ Kozara (šola za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami) v Novi Gorici – tudi v primeru, da so šolajoči se starejši od 18 let, čeprav zakon te pravice po 18. letu ne določa. Rdeči križ in Karitas izvajata na območju občine socialne programe, ki so namenjeni tudi invalidom. V občini delujeta socialna programa Starejši za starejše, namenjen starejšim od 69 let in ga izvajajo društva upokoencev ter Invalid invalidu v režiji MDI Goriške.

V okviru podpornih storitev za osebe z motnjami v duševnem razvoju v Občini Šempeter-Vrtojba igrajo pomembno ključno vlogo Varstveni delovni center Nova Gorica in Osnovna šola »Kozara«. Tudi sodelovanje nevladnih organizacij (Medobčinsko društvo SOŽITJE iz Nove Gorice) na tem področju je v tesni povezavi z tema dvema inštitucijama. Zaradi zahtevnosti obravnave oseb z motnjami v duševnem razvoju je potrebno pri oblikovanju

pobud in rešitev obvezno vključit vse štiri deležnike (Občino-VDC Nova Gorica, Osnovna šola »Kozara« - Medobčinsko društvo invalidov Sožitje in Center za socialno delo). Ostali deležniki pri izvajanju programov socialne vključenosti oseb z motnjami v duševnem razvoju pa morajo poskrbeti, da te osebe ne smejo postati diskriminirane (predvsem v smislu sprejemanja drugačnosti).

5. DOSTOPNOST

V občini se je v preteklem mandatu veliko gradilo kanalizacijsko omrežje. Večji poudarek je bil na obnovi osrednjega trga v Šempetru, kjer je zagotovljena dostopnost gibalno oviranih oseb, ni pa še urejeno za invalide z senzoričnimi omejitvami vida (taktilne oznake, kritična pomanjkljivost pa se nanaša na taktilne oznake pri prehodih iz pločnika na cestišče. Večje težave predstavljajo tudi starejše zgradbe in javne površine, grajene pred spremembo zakonodaje, ki nalaga projektantom upoštevanje ustreznih normativov za enakovredno življenje invalidnih oseb (avtobusne postaje, šola, zdravstveni dom, cerkve in prostori krajevnih skupnosti). Pripravljen je seznam objektov in površin, ki potrebujejo ustrezne prilagoditve in vključitev v načrt varnih poti. Osnovna šola Ivana Roba iz Šempetra je izdelala šolski načrt varnih poti tako za centralno šolo kot tudi za podružnično šolo v Vrtojbi:

Lokacija	Situacija
ŠEMPETER	
Osnovna šola Ivana Roba – Šempeter Ulica Padlih borcev 15 - Šempeter	Objekt ima na parkirišču eno parkirno mesto za invalide. Klančina ob parkirnem mestu je preozka – izven standardov. Pot z invalidskim vozičkom do glavnega vhoda ni urejena. Z avtom zaradi verige ni možno pripeljati invalida brez posredovanja hišnika. Na parkirišču bi morali imeti usmerjevalne table z potrebnimi informacijami. Tako glavni vhod kot stranski vhod bi moral biti opremljeni talnimi kontrastnimi oznakami za slabovidne invalide (na klančinah, robovi stopnic,...) da bi preprečili padce. Objekt je opremljen z dvigalom, ki omogoča dostop do vseh prostorov, razen do štirih učilnic v najvišjem nadstropju. V objektu je klančina, ki premošča višinsko razliko med starejšim objektom in novogradnjo. Vrata ob tej klančini so neustrezna. Tudi vrata v glavnem vhodu in stranskem vhodu zahtevajo drugačne rešitve. WC za invalide je urejen v prvem nadstropju. Zunanji WC ob igrišču ni primeren za invalide na vozičku.
Vrtec – Enota Mavrica; Ulica padlih borcev 15 - Šempeter	Vrata v vrtec so neustrezna. Prehodni prostor v vrtec je premajhen. Pešpot pri kuhinji – pločnik ob ulici ni v celoti podprt z klančinami
Vrtec – Enota žarek	Na parkirišču vrtca ni urejeno parkirno mesto za invalide. Objekt je brez dvigala za prvo etažo. Objekt ni opremljen z taktilnimi oznakami
Poslovalnica Nova KBM – Cesta prekomorskih brigad 7, Nova Gorica	Klančina v objekt je preozka. Drsna vrata so skladna s standardi. Problem obstaja zaradi previsokih pultov za stranke, ki so na invalidskem vozičku.
Turistična agencija GEA; Trg Ivana Roba 4; Šempeter	Dostop v prostore je zaradi dveh stopnic nedostopen za osebe na invalidskem vozičku: Širina prehoda v objekt ni skladna s standardi. Objekt ni opremljen z taktilnimi oznakami za slepe osebe.
Knjižnica Šempeter; Cesta Goriške fronte 2; Nova Gorica	Vhodna vrata niso primerna za osebe na invalidskim vozičku. Manjka tudi parkirno mesto za invalide na vozičku in informacijska tabla za nudenje morebitne pomoči ob vstopu v objekt.
Hotel LIPA; Trg Ivana Roba 7; Šempeter	Hotel ni prilagojen za invalidski turizem (Dostop do sob ovirajo dve stopnici. Objekt ni sanitarij za invalida, ni dvigala za dostop v prvo etažo.
Bistro LIPA Trg Ivana Roba 7; Šempeter	Hotel nima sanitarij za invalide
Zdravstveni DOM Šempeter Cesta Prekomorskih brigad 25	Objekt ima s čelne strani dva vhoda, ki pa sta za invalide nedostopna zaradi notranjih in zunanjih stopnic. Obstaja dvigalo na zadnji strani objekta. Na prednji strani objekta je označeno parkirno mesto za invalide. Dostop do notranjega dvigala je za invalidske vozičke nedostopen, ker ni postavljena klančina iz parkirišča na pločnik ob objektu. Manjka usmerjevalna tabla za dostop do notranjega dvigala v objektu, Objekt ima sanitarje prirejene za invalida na vozičku. Objekt ni opremljen z kontrastnimi taktilnimi oznakami – kritične so stopnice.
Pošta Slovenije Vrtojbenska cesta 19c; Šempeter	Pošta ima urejeno klančino za dostop v prostore pošte. Klančina ni skladna s standardi. Ni kontrastnih oznak po stopnicah za slabovidne osebe. Pulti so prilagojeni (nižje police) za invalide na vozičku.
Slušni center Audio, Trg Ivana Roba 6; Šempeter	Ob vhodu v prostore je manjši rob, ki bi se ga dalo premostiti s manjšim trikotnim profilom. Vrata za invalide na vozičku so preozka. Objekt bi nujno moral imeti pripadajoče parkirno mesto za invalida, ki bi ga lahko uporabili tudi invalidi, ki obiskujejo knjižnico.

Lokacija	Situacija
Slušni center VIDEX; Cesta prekomorskih brigad 62a; Šempeter	Slušni center je v I. nadstropju kar onemogoča dostop za invalide na vozičku. Objekt tudi ni opremljen z taktilnimi oznakami, ki bi vodilo invalida do vhoda v slušni center.
Slušni center Neuroth; Cesta prekomorskih brigad 62a;	Dostop do objekta je urejen z ozko klančino. Sam objekt ni opremljen z taktilnimi vodili v objekt. Sama vhodna vrata niso primerna za invalida na vozičku.
Javni avtobusni prevozi	Vozni park javnega avtobusnega prevoznika je zastarel. Avtobusi mestnega prometa niso v celoti opremljeni z ustreznimi klančinami.
Tržnica Šempeter; Trg Ivana Roba	Dostop do prodajnih mest na tržnici je omogočen tudi invalidom na vozičku. V bližini tržnice je urejeno eno parkirno mesto za invalide. Ni taktilnih oznak za invalide z senzoričnimi omejitvami vida.
Dostop do trgovin v centru	Pri vseh trgovinah, frizerskih salonih, pekarnah, slaščičarnah, bifejih ni urejenega dostopa z invalidskimi vozički (ena ali več stopnic)
Sakralni objekt – Cerkev Šempeter	Dostop do objekta je urejen z klančinami. Manjkajo usmerjevalne table s telefonsko številko za pomoč pri dostopu v objekt. Sama cerkev nima indukcijske zanke.
Pokopališče Šempeter	Dostop z invalidskim vozičkom ni mogoč. Pred vhodom ozek pločnik. Takoj na začetku so stopnice. Do grobov so položene pralne plošče.
VRTOJBA	
Podružnična šola Vrtojba . O.Š Ivana Roba; Ulica 9. septembra 132 a	Dostopnost do zunanjih igral in zunanjega igrišča je urejena. Knjižnica in učilnice za 4 in 5 razred v prvem nadstropju niso dostopne za invalide.
Vrtec – Enota Sonček; Ulica 9. septembra 137a	Vrata v vrtec so neustrezna. Prehodni prostor v vrtec je premajhen. Ni taktilnih oznak
Dostop do trgovin, bifejev, okrepčevalnic	Pri večini trgovin, frizerskih salonih, pekarnah, slaščičarnah, bifejih ni urejenega dostopa z invalidskimi vozički (ena ali več stopnic)
Restavracija XXXL; Mednarodni prehod 10; Vrtojba	V restavracijo Lesnina XXXL je mogoč dostop osebam z invalidskim vozičkom. Objekt ima dvigalo.
Javni zavod za kulturo, šport, turizem in mladino Šempeter-Vrtojba; Ulica 9. september 137a; Vrtojba	Objekt ima dve parkirni mesti za invalide. Dostop v objekt mogoč preko krilnih vrat (v perspektivi bi bilo smiselno ta vrata zamenjati z drsnimi). V pritličju imamo sanitarje za invalide. Manjkajo usmerjevalne table. V veliko dvorano z invalidskim vozičkom je vstop mogoč, ni pa mogoč vstop na oder (4 stopnice). Zaradi ozkega hodnika je mogoča uporaba zgolj kratke prenosne klančine z strmim naklonom (> kot 6%). Dostop v I. nadstropje je mogoč z navadnim invalidskim vozičkom z dvigalom (dimenzija dvigala je 100 cm x 70 cm). Za invalide z električnim vozičkom je smiselno, da se zagotovi nadomestni invalidski voziček. Objekt nima taktilnih oznak. Stopnice v prvo nadstropje je potrebno nujno opremiti z kontrastnimi oznakami. Objekt ima kombi prirejen za prevoz invalidov na vozičku.

Lokacija	Situacija
ŠPORTNI CENTER – Vrtojba Polje 5, Vrtojba	Parkirišče pred športnim centrom Vrtojba ima samo eno parkirno mesto za invalide. Moralo bi jih imet najmanj 5% od vseh parkirišč. Predlagamo štiri dodatna parkirna mesta za invalide. Zaradi varnosti invalidov na vozičkih ni mogoče urediti dostopa na tribune (V primeru nesreče varna evakuacijska pot ni zagotovljena). Lokacija za ogled tekem je načrtovana ob igrišču med vhodi v obe garderobi. Invalid na vozičku morajo biti zaščiteni z mrežo. Objekt ima sanitarije prilagojene invalidom. Objekt nima taktilnih oznak.
Sakralni objekt – Cerkev v Vrtojbi	Objekt je dostopen za gibalno ovirane invalide na vozičku. Objekt nima usmerjevalnih tabel za invalide. Ob sakralnem objektu ni parkirnega mesta za invalide.
Pokopališče Vrtojba	Vstop na pokopališče s ceste zaradi stopnic za invalide na vozičku ni mogoč. Manjka tudi parkirno mesto za invalide. Dostop na parkirišče z invalidskim vozičkom je možen z južne strani. Manjkajo usmerjevalne table za dostop s stranskega vhoda. Pokopališče je opremljeno s pralnimi ploščami.

Opomba: Vse prilagoditve dostopov se morajo izdelati tako za gibalno ovirane občane kot tudi za osebe z senzoričnimi omejitvami vida in sluha..

6. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Otroci s posebnimi potrebami imajo kot vsi ostali pravico do vzgoje in izobraževanja čim bližje domu. Za njihovo vključevanje v programe vrtcev in šol so predpisani posebni načini in oblike izvajanja vzgoje in izobraževanja, pri čemer so potrebne posebne prilagoditve prostorov, uporaba specifičnih pripomočkov, dodatna strokovna pomoč, stalni ali občasni spremljevalci ipd. Način izobraževanja in obseg pomoči je odvisen od vrste in stopnje primanjkljaja oz. motnje posameznika.

V naši občini imamo tri vrtce in dve enoti osnovne šole (ena matična in ena podružnična). V redne oddelke vrtcev in šole so vključeni otroci s posebnimi potrebami, ki imajo ob sebi spremljevalko oz. nudeno dodatno strokovno pomoč. Tudi v primerih, ko otroci nimajo odločbe o spremljevalcu, občina financira zaposlitev le-tega (npr. sladkorna bolezen).

Izobraževanje invalidov poteka tudi preko Zavoda RS za zaposlovanje Nova Gorica, društev invalidov, NIJZ OE Nova Gorica.

Osnovna šola sodeluje preko različnih srečanj in dejavnosti z Medobčinskim društvom invalidov Goriške, Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih, Društvom gluhih in naglušnih Severne Primorske v tednu otroka, ko sodelujejo pri pouku prvih in drugih razredov.

7. ZAPOSLOVANJE

Populacijo brezposelnih invalidov iz Občine Šempeter-Vrtojba pokriva Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Nova Gorica.

Podatki o številu invalidov za OS Nova Gorica:

leto	Vojaški invalidi	Delovni invalidi (II. In III.kat)	Kategorizirani mladostniki	Invalidi po ZUZIO	Invalidi po ZZRZI	Invalidi z ugotovljeno telesno okvaro	skupaj
2015	1	570	22	14	101	3	711
2016	1	529	16	16	95	3	660
2017	1	486	12	12	99	5	615
2018	1	468	16	8	82	3	578
2019	1	436	13	6	95	3	554
2020	1	392	11	8	89	4	505
2021	1	334	11	5	100	3	454

Delež brezposelnih invalidov in zaposlitve invalidnih oseb:

leto	Stanje BO na OS NG	Delež invalidnih oseb	Zaposlitve invalidnih oseb
2015	4919	14,5%	84
2016	3916	16,9%	117
2017	3443	17,9%	108
2018	3079	18,8%	124
2019	2806	19,8%	115
2020	3469	14,6%	100
2021	3176	18,6%	109

Stanje brezposelnih invalidov po starosti in ravni izobrazbe v Občini Šempeter-Vrtojba na dan 31.12.2021

stanje 31.12.2021	12 osnovnošolska	13 nižja poklicna	14 srednja poklicna	15 srednja strokovna, srednja splošna	16 visokošolska 1. stopnje ipd	skupaj
25-29 let	1					1
30-39 let	1	1				2
40-49 let	1		2	1	1	5
50-59 let	4		3	2		9
60-69 let	3		2		1	6
skupaj	10	1	7	3	2	23

Odjave brezposelnih invalidov v Občini Šempeter-Vrtojba

Odjave	2017	2018	2019	2020	2021
Zaposlitev	4	6	3	9	7
Kršitev	1	1	3		

obveznosti					
Prehod v neaktivnost	1	6	1	7	3
Lastna volja in ostalo	1	1			
Prehod v druge evidence zavoda			1	1	2
skupaj	7	14	8	17	12

Podatki o invalidnih osebah v Občini Šempeter – Vrtojba, vključenih v zaposlitveno rehabilitacijo

leto	Pridobili status in/ali pravico do ZR	Izdana odločba o zaščitni zaposlitvi	Izdana odločba o podporni zaposlitvi	Izdana odločba o nezaposljivosti
2017	4			
2018	3		2	1
2019	4	1		1
2020	3	1		4
2021	3	1		

Pripravila: Martina Kavčič

Na področju , ki ga pokriva OS Nova Gorica ZRSZ delujejo:

- invalidska podjetja:
  - Gostol Goin d.o.o., Prvomajska 37, Nova Gorica
  - Inde, Salonit Anhovo d.o.o., Anhovo 83, Deskle
  - Invalidsko podjetje Posočje d.o.o., Poljubinj 89c, Tolmin
  - Hidria IP d.o.o., Poljubinj 89a, Tolmin
  - Želva d.o.o., PE Nova Gorica, Industrijska 5, Kromberk
  - Kolektor Ascom d.o.o., Vojkova 10, Idrija
- zaposlitveni center:
  - Zavod Štefanov center, Klanec 14a, Solkan (Nahaja se na lokaciji Vogrsko)

V Občini Šempeter - Vrtojba ugotavljamo, da pri vključevanju oseb s posebnimi potrebami na trg dela ne izkoristimo potenciala obrtnikov in malih podjetnikov, ki so nasproti velikim podjetjem privilegirani v smislu večje fleksibilnosti pri zaposlovanju in odpuščanju invalidov. Sistemske spodbude (nagrade za preseganje kvot, prilagajanje delovnih mest) so vse premalo izkoriščene. Tudi boljša koordinacija med nevladnimi organizacijami, inštitucijami, invalidskimi podjetji, delodajalci in iskalci zaposlitve, bi dala boljše rezultate na tem področju.

ZRSZ nudi vsem brezposelnim osebam informiranje in svetovanje, vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja, karierno svetovanje, osebam z zdravstvenimi omejitvami pa je na voljo zdravstveno zaposlitveno svetovanje, rehabilitacijsko svetovanje in zaposlitvena rehabilitacija. Zaposlitvena rehabilitacija je individualno načrtovana pravica invalida, ki jo

lahko uveljavi oseba, če nima pravice do enakih storitev po drugih predpisih. Območna služba Nova Gorica sodeluje v procesu zaposlitvene rehabilitacije z Invalidskim podjetjem Posočje d.o.o., Želvo d.o.o., Racio d.o.o. ter URI Soča. Vsak izvajalec ima tudi svojo mrežo delodajalcev, kjer se izvaja usposabljanje invalidnih oseb.

V občini je potrebno načrtno povezovanje med nevladnimi organizacija, javnimi zavodi, državo in delodajalci pri reševanju problematike zaposlovanja invalidov. Občina naj spodbuja zaposlovanje invalidov z intenzivnejšim osveščanjem in spodbujanjem delodajalcev pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Potrebno jim je predstaviti prednosti zaposlovanja invalidov in sistemske spodbude pri zaposlovanju le-teh. Prav tako naj bi se občinska uprava posluževala instrumenta aktivne politike zaposlovanja, tj. zaposlovanje invalidov preko javnih del ter namenila subvencijo podjetju, ki bi zaposlilo brezposelno invalidno osebo.

Velik zaposlitveni potencial v občini Šempeter - Vrtojba predstavlja razvito malo gospodarstvo.

8. FINANČNA POMOČ IN SOCIALNA VARNOST

Na osnovi Zakona o socialnem varstvu se iz proračuna RS zagotavljajo sredstva za denarne socialne pomoči tistim posameznikom, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti sami, in sicer zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati.

Občine imajo na področju socialnega varstva relativno malo pristojnosti pri organizaciji javnih služb, odgovorne pa so za organizacijo in financiranje socialnovarstvene pravice pomoč družini na domu, ki jo v občini zagotavlja Dom upokojencev Nova Gorica, na katerega naj se občani obračajo v primeru tovrstnih potreb. Za otroke s posebnimi potrebami občina omogoča prevoz in spremstvo v OŠ Kozara (šola za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami) v Novi Gorici – tudi v primeru, da so šolajoči se starejši od 18 let, čeprav zakon te pravice po 18. letu ne določa.

Iz proračuna pa občina pod pogoji, ki jih določajo predpisi, (so)financira stroške storitev v socialnovarstvenih zavodih za odrasle in socialne pogrebe. Z denarno socialno pomočjo se upravičencu, ki nima dovolj lastnih sredstev za preživetje sebe in svoje družine, zagotavlja sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb, ki omogoča preživetje. Družine invalidov so deležne naslednje pomoči:

- otroški dodatek;
- dodatek za nego otroka (uveljavi jo en od staršev, za otroka, ki potrebuje posebno varstvo in nego);

- delno plačilo za izgubljen dohodek (uveljavi jo en od staršev, za otroka, ki potrebuje posebno varstvo in nego, po mnenju posebne komisije);
- prva socialna pomoč (ko oseba išče pomoč na CSD prvič);
- družinski pomočnik;
- Osebna asistenca
- druge storitve, zajete v zakonih.

Na območju CSD Nova Gorica je do osebne asistencе upravičenih oseb po občinah:

Šempeter-Vrtojba:	9
Miren:	8
Renče-Vogrsko:	8
Kanal:	5
Brda:	13
Nova Gorica:	80-90

31.12.2021 je bilo do OA upravičenih skupno 170 oseb. Med manjšimi občinam Občina Šempeter-Vrtojba je na prvem mestu pri dodeljevanju osebne asistencе.

Ksenija Ušaj (Višja svetovalka v oddelku za družbene dejavnosti) je predstavila storitev pomoč na domu, namen katere je čim bolj podaljšati odhod uporabnika od doma v institucionalno varstvo. Storitev delno financira uporabnik, 74 % cene pa občina, ki za to nameni 90.000 Eur letno. V občini je 62 uporabnikov pomoči na domu, ki jo izvajajo 5,5 oskrbovalk. Storitve opravljajo dnevno do 16. ure ter za vikende in ob praznikih. V občini deluje tudi center za dnevne aktivnosti starejših.

Proračun zagotavlja tudi sredstva za področji zdravstvenega in socialnega varstva, ki je sestavni del proračunskih gradiv občine. Invalidske organizacije, društva upokojencev, Dnevni center za starejše občane, Rdeči križ in Karitas izvajajo na območju občine s strani občine podprte manjše socialne programe, ki so namenjeni predvsem ali tudi invalidom in ranljivim skupinam.

Ob rojstvu otroka občina (po svojem pravilniku) nudi staršem enkratno denarno pomoč v višini 500 €, če za njo podajo ustrezno vlogo (predpisan obrazec občine), pod pogojem, da je otrok državljan R Slovenije in da ima vsaj en od staršev stalno prebivališče v občini. Vlogo mora vložiti v roku 6 mesecev od rojstva otroka.

9. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN OSEBNA INTEGRITETA

Nujno je zagotavljati invalidom najbolj naravno in kvalitetno življenje. Potrebno je vzpodbujati invalide h družinskemu življenju in podpirati njihovo pravico do osebne integritete, prav tako ne smejo biti prikrajšani za spolne odnose, poroko in starševstvo.

Potrebno je zagotavljanje možnosti invalidom, da živijo, kolikor je le mogoče samostojno, vključujoč izbiro, kje, s kom in kako živeti.

Občina na tem področju neposredno ne deluje, podpira pa invalidska in ostala društva, ki invalidom nudijo ustrezno podporo. Družinam, v katerih živi invalid, je dobrodošla oskrba med oddihom svojcev in strežniška oskrba. Dobrodošla bi bila predavanja in predstavitve invalidskih položajev za svojce in splošno javnost. Pomoč ustreznih asistentov in lažji pristopi h dostopnosti pri različnih institucijah (telefon, internet – zasebnost). Vsekakor pa bi se naj upoštevali in podpirali standardi in pravila o izenačevanju možnosti invalidov.

Več podpore bi bilo s strani občine potrebno za spodbujanje društev, da bi namenila več pozornosti rednim osveščanjem, povezovanjem med društvi z namenom organizacije skupnih srečanj in delavnic za člane (zlasti za ciljno skupino mladih in samskih), podporo osebni asistenci z javnimi deli, spodbujanjem prostovoljstva in podobno.

Največjo oviro vidimo v socialni izključenosti posameznih invalidnih oseb, še posebej starejših, ki v osami živijo v soseskah. Gre bolj za problem socialnih stikov kot problem materialnih (ne)zmožnosti. Tu bo potrebno koordinirano delovanje celotne lokalne skupnosti za večje stike med invalidi, ostalimi ranljivimi skupinami ter upokojevcem.

Z izvajanjem določil, ki so opredeljene v agendi 22 bomo izboljšali temelje za omogočanje oseb s posebnimi potrebami, da bi se enakopravno vključevali v življenje in delo v Občini Šempeter-Vrtojba.

10. KULTURA

Osebe s posebnimi potrebami imajo številna umetniška nagnjenja in sposobnosti, s katerimi bogatijo sebe in širšo skupnost, v kateri živijo, država oziroma lokalne skupnosti pa so tiste, ki so dolžne osebam s posebnimi potrebami zagotavljati takšne zmožnosti, da se na področju kulture udeležujejo kot ustvarjalci in kot uporabniki kulturnih dobrin. Tako torej je potrebno osebam s posebnimi potrebami zagotoviti enakopravno vključenost, pa tudi sodelovanje pri različnih kulturnih dejavnostih.

V občini imamo dokaj pestro kulturno ponudbo, ki pa ljudem z oviranostjo ni v celoti dostopna. Bolj kot arhitekturne ovire predstavljajo težavo komunikacijske ovire in socialna izključenost, kot tudi indiferentnost samih invalidov. Vsem invalidom, ki imajo željo po kulturnem udeleževanju, se naj zagotavlja pomoč s strani ljubiteljskih kulturnih društev. Kulturne prireditve so v veliki meri dostopne vsem invalidom, težava nastane pri osebah z izgubo sluha, zaradi tolmačenja in pomanjkanja indukcijske zanke. Nobena dvorana v občini ni opremljena z indukcijsko zanko.

11. REKREACIJA IN ŠPORT

Šport, športno udejstvovanje in rekreacija preprečujejo nastanek številnih bolezni, ki lahko nastanejo zaradi določene oviranosti posameznika, obenem pa lahko mnogim predstavljajo eno izmed oblik rehabilitacije.

V občini smo sofinancirali dejavnost 11 športnih društev in športne sekcije društev invalidov. Z izjemo invalidskih društev, ponudba športnih aktivnosti ni prilagojena invalidom. Dostopnost do telovadnice ni urejena. Občina je izvedla izgradnjo športnega parka na prostem. Žal obstajajo arhitektonske ovire za invalide z gibalnimi in senzoričnimi omejitvami.

12. RELIGIJA

V naši občini imamo duhovno oskrbo RKC organizirano preko župnij. Duhovniki so dostopni, organizirani so obiski ostarelih, bolnih in invalidnih oseb v občini. Prilagojene verske obrede na celotnem območju Slovenije izvaja »Vera in luč – Slovenija«, obrede v slovenskem znakovnem jeziku pa Verski center gluhih in naglušnih v Ljubljani. Obred se izvaja tudi za invalid iz občine Šempeter-Vrtojba enkrat mesečno v cerkvi Kristusa Odrešenika v Novi Gorici.

Ostale verske skupnosti nimajo sedeža v občini in se verski obredi izvajajo izven občine. Invalidi, ki jim pripadajo si svoje versko življenje organizirajo s pomočjo svojcev in ostalih članov njihove verske skupnosti.

13. INFORMIRANJE IN RAZISKOVANJE

Lokalna skupnost zbira informacije o življenjskih pogojih invalidov, vključno z ovirami, ki vplivajo na njihovo življenje, in jih posreduje širši javnosti. Lokalna oblast ima tudi zbrane podatke o položaju otrok v izobraževalnem procesu in o zaposlitvenih možnostih invalidov. Zbrane ima podatke o invalidskih organizacijah in o društvih, ki delujejo na celotnem območju občine Šempeter-Vrtojba.

Informiranje poteka v obe smeri, saj tudi občani lahko informirajo občino, društva in druge institucije o svojih problemih, težavah in sistemski ali trenutni potrebi po določeni pomoči ali potrebi po izenačenju možnosti za enakopravno obravnavo in vključenost v javno življenje.

Občina, invalidska društva in druge institucije preko razpoložljivih in sodelujočih medijev, preko svojih članov, predstavnikov, preko e-pošte in mobilnih telefonskih zvez obveščajo svoje člane o delovanju in aktivnostih v društvih, o koristnih informacijah in novostih in o posebnih dogodkih.

14. OBLIKOVANJE IN NAČRTOVANJE POLITIKE

Lokalna skupnost se skladno s svojo odgovornostjo kot temeljna samoupravna skupnost trudi odzivati na potrebe in interese oseb z invalidnostjo, skuša ustvarjati pogoje in možnosti za njihovo socialno vključenost in nediskriminacijo, povezati vse dejavnike v prostoru za usklajeno delovanje ter se tako odzivati in prispevati k uresničevanju Standardnih pravil za izenačevanje možnosti invalidov.

V občini se invalidi od ustanovitve Sveta invalidov aktivneje vključujejo v oblikovanje politike in njihovih predlogov za izboljšanje stanja v občini. Predstavniki posameznih oblik invalidnosti so tako vključeni v projekt za pridobitev listine »Občina po meri invalidov«, imajo možnost sodelovanja pri pripravi občinskih razpisov ter neposredno svetujejo/predlagajo/informirajo župana in občinsko upravo.

V okviru 2. regijskega srečanja »Dolgotrajna oskrba – iziv prihodnosti smo v Občini ugotovili nepovezanost tako med inštitucionalnimi deležniki (Patronažna služba, Centra za socialno delo, pomoč na domu, Dom upokoencev kot tudi nepovezanost med nevladnimi organizacijami. Inštitucionalni sistemi se morajo bolj povezati v smeri celostne obravnave starejših oseb in oseb s posebnimi potrebami s ciljem izkoristiti neformalne potenciale nevladnih organizacij s katerimi bi vsi skupaj zapolnili sistemske vrzeli, ki dokazano obstajajo. Občina je na tem področju povezovanja naredila pomembne korake na področju zdravstva in sociale. Občina bo lahko z politiko povezovanja v okviru javnih razpisov odigrala odločilno povezovalno vlogo med nevladniki in inštitucijami, ki so vključene v celovito obravnavo starejših in oseb s posebnimi potrebami.

15. ZAKONODAJA

Naloga lokalne skupnosti je, da zadovoljuje potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjuje druge naloge v skladu zakoni.

Občina pospešuje službe socialnega skrbstva, predšolskega varstva, osnovnega varstva otrok in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele tako, da:

- spremlja stanje na tem področju,
- pristojnim organom in institucijam predlaga določene ukrepe na tem področju,
- sodeluje s centrom za socialno delo, javnimi zavodi in drugimi pristojnimi organi in institucijami,
- lahko dodeljuje denarne pomoči in simbolične nagrade ob posebnih priložnostih ali obletnicah občanov.

Kljub številnim ekspertizam je »Zakon o dolgotrajni oskrbi« je zakon končno sprejet. To je izhodiščna platforma. Še vedno pa ne zagotavlja celovite oskrbe in predvsem zadostnih virov financiranja podpornih storitev za starejše (ni podzakonskih aktov, viri financiranja niso zadostni, normativi so izdelani iz pisarn uradnikov). Čaka nas še veliko dela. Občina Šempeter-Vrtojba skuša zapolniti to zakonsko vrzel z dopolnilnimi programi, ki sledijo ciljem ohranjanja socialne varnosti posameznika v povezavi z invalidskimi in humanitarnimi organizacijami.

Lokalna oblast ni bila deležna kritike glede neizpolnjevanja zakonodaje, ki se nanaša na invalide. Večja ovira so pomanjkljivosti v obstoječi zakonodaji, saj njeno upoštevanje vselej ne prinaša enakih možnosti, h katerim si pravzaprav vsi prizadevamo. Lokalna skupnost bi lahko v takih primerih prispevala s svojimi pobudami, s spodbudami institucij za vključujoče ponudbe svojih storitev, z integriranim pristopom delovanja občinskih služb (sodelovanje, vzajemno informiranje in splošna povezanost). Seveda ne smemo pozabiti na spodbujanje dobrodelnosti, dodatnih programov, financiranih preko javnih razpisov itd. Najpomembnejša pa je aktivna vključenost invalidov v soustvarjanje vsakdana, kar je trenutno tudi največja težava in potrebno bo spodbujanje invalidov s strani lokalne skupnosti za njihovo večjo angažiranost.

16. EKONOMSKA POLITIKA

Lokalna oblast v redni letni proračun od leta 2015 vključuje tudi izdatke za prilagoditve, ki so namenjeni invalidom. Občina poleg sofinanciranja programov, namenjenih invalidom pomaga društvom in organizacijam pri njihovi dejavnosti tudi s svetovanjem, posredovanjem informacij, nudenjem strokovne in administrativne opomoči in pri iskanju in zagotavljanju prostorov za njihovo delovanje in izvajanje aktivnosti.

17. KOORDINACIJA DELA

Znotraj lokalne oblasti je potrebno ustanoviti stalni koordinacijski odbor za vprašanja invalidov, v katerem bodo zastopane tudi invalidske organizacije. Le tako bo omogočena večja preglednost nad potrebami invalidov. Že od procesa pridobivanja naziva »občina po meri invalidov« za MONG imamo koordinacijo invalidskih društev, ki delujejo na Goriškem in z ustanovitvijo sveta invalidov v občini se je vzpostavilo aktivno sodelovanje v trikotniku občina - svet invalidov - koordinacija invalidskih organizacij.

18. INVALIDSKE ORGANIZACIJE IN NVO, KI SE UKVARJAJO TUDI S PROBLEMATIKO INVALIDOV

Lokalna oblast spodbuja in podpira delovanje obstoječih invalidskih, humanitarnih organizacij in invalidskih podjetij:

- Društvo gluhih in naglušnih severne Primorske, Sedejeva ulica 8, Nova Gorica;
- Medobčinsko društvo invalidov Goriške, Sedejeva ulica 8; Nova Gorica
- Društvo paraplegikov Severne Primorske; Rejčeva ulica 5; Nova Gorica
- Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih N. Gorica, Gradnikove br. 33, N. Gorica;
- Društvo civilnih invalidov vojn Primorske, Sedejeva ulica 8, N. Gorica;
- Društvo vojnih invalidov severne Primorske, N. Gorica, Gradnikove br. 29, N. Gorica;
- Društvo Sožitje Nova Gorica, Sedejeva ulica 10, N. Gorica;
- Severnoprimorsko društvo za cerebralno paralizo »Sonček«. Liskur 23, Stara Gora
- ŠENT - SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA DUŠEVNO ZDRAVJE severnoprimske regije, Cesta prekomorskih brigad 32, Šempeter;
- ŠENT Dnevni center za odvisnike, Sedejeva 9a, N. Gorica;
- Društvo Ozara Nova Gorica, Partizanska 57, N. Gorica;
- Želva d.o.o., oddelek VDC Nova Gorica, Ajševica 42, N. Gorica; (invalidsko podjetje)
- VDC Nova Gorica (enota Solkan, enota Nova Gorica in enota Stara gora), Klanec 14a, Solkan;
- Združenje multiple skleroze Slovenije
- Humanitarno društvo Kid otrok - otroku
- Društvo tiroidnih bolnikov primorske svetilnik
- Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije, podružnica za severnoprimsko
- Društvo Go-Spominčica za pomoč pri demenci severno primorske regije
- Društvo psoriatikov Slovenije, podružnica Primorska
- Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote
- Društvo ledvičnih bolnikov severnoprimske regije
- Društvo za boj proti raku in drugim kroničnim boleznim ko-RAK.si.

19. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA OSEBJA

Zaposleni v lokalni skupnosti niso vključeni v posebna usposabljanja za odpravo ovir v komunikaciji, kar bi bilo priporočljivo, predvsem za komuniciranje in ravnanje z osebami, ki imajo izgubo sluha in/ali vida. Poleg strokovnega osebja je potrebno z večščinami za odpravo ovir v komunikaciji z invalidi opolnomočiti tudi splošno javnost.

NIJZ ugotavlja, da so izvajalci osveščanja o javnem zdravju v okviru nevladnih organizacij nezadostno usposobljeni. Tudi sami programi - Zdravje za vse – niso v celoti prilagojeni posameznim ciljnim skupinam oseb s posebnimi potrebami.

20. NACIONALNI NADZOR IN OCENJEVANJE PROGRAMOV ZA INVALIDE V OKVIRU IZVAJANJA STANDARDNIH PRAVIL

Invalidske organizacije naj bi sodelovale pri ocenjevanju na lokalni ravni, rezultati ocenjevanja pa naj bodo ustrezno zabeleženi in posredovani odgovornim osebam za izvedbo projekta. Nadzor izvajata koordinacija invalidskih organizacij in koordinator projekta Občina po meri invalidov v sodelovanju z županom, kot glavnim nosilcem izvajanja projekta in občinskim Svetom invalidov.

21. TEHNIČNO IN GOSPODARSKO SODELOVANJE

Lokalna oblast naj, poleg invalidnim osebam, ki živijo v občini, tudi invalidnim beguncem in priseljencem nameni določena sredstva ter jih vključuje v akcijske programe za invalide. Ob tem naj se poveže z invalidskimi organizacijami, tako doma kot v tujini, in skupaj naj sprejmejo ukrepe za izboljšanje znanja o vprašanih invalidnosti. Področje je trenutno v občini nepokrito, saj v občini ni niti beguncev niti pozitivnega toka migracij.

Društva invalidov, ki delujejo na območju občine Šempeter - Vrtojba

22. MEDNARODNO SODELOVANJE

Občina nima razvitega kakšnega mednarodnega sodelovanje z društvi, organizacijami ali drugimi občinami v tujini na področju sodelovanja in izmenjave izkušenj glede invalidnosti. Pomembno vlogo pa ima lokalna skupnost s podpiranjem mednarodne izmenjave znanja in izkušenj invalidskih društev. Nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z vprašanji invalidnosti, sodelujejo z organizacijami v drugih državah, predvsem iz sosednje Italije in Hrvaške. Sodelovanje poteka na področju kulture, športa in izmenjave strokovnih izkušenj ter sodelovanja pri reševanju čezmejne problematike invalidov, največ pri poklicnih boleznih.

ZAKLJUČEK

Na osnovi rezultatov analize predlagamo, da se na nivoju lokalne skupnosti določi prioritete in jih uvrsti v akcijski načrt. Poudarek naj bo na arhitekturnih ovirah javnih površin (cesta, pločniki, trgi, parki, smetnjaki, parkirišča), javnih in upravnih stavb (občina, krajevne skupnosti, šola, vrtec, cerkev, prostori društev, zdravstveni dom, lekarna, trgovina, pokopališča, restavracije, gostilne, itd), kje so potrebna stranišča prilagojena invalidom, na dejavnostih v Medgeneracijskem oz. dnevnem centru, osveščanju vseh občanov in druženju invalidov v lokalnih skupnostih oz. po posameznih vaseh.

V procesu analize se je kot največkrat izpostavljen problem na lokalni ravni izkazala nezadostna koordinacija med občino, javnimi službami in nevladnim sektorjem pri reševanju konkretnih težav posameznika na področjih kot so osveščanje, zaposlovanje invalidov, zdravstvene in socialne storitve ter prostovoljstvo. Zato bi bilo smiselno poleg standardnih ukrepov na nivoju občine pripraviti systemske ukrepe kot je občinska uredba za dostopnost javnih površin in stavb, pet urni učni program o invalidnosti za tretjo triado OŠ in programe koordinacije deležnikov na področju zaposlovanja invalidov, zdravja, dolgotrajne oskrbe in preprečevanja socialne izključenosti.

Pripravili: mag. Valterjem Adamič, član MDI Goriške - koordinator projekta Občina po meri invalidov, Iris Lapanje – vzdrževalec na OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici, Katarina Gregorič Tičher – učiteljica 1. razredov OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici in Ksenija Ušaj - Občinska uprava Občine Šempeter - Vrtojba. Sodelovali so tudi številni dobromisleči iz vladnih in nevladnih ustanov, posebna zahvala pa gre Andreji Ipavec in Martini Kavčič – strokovni sodelavki na Zavodu RS za zaposlovanje – Enota Nova Gorica, Nini Mozetič – višji svetovali v Centru za socialno delo Nova Gorica; Ines Kosovel – Zavod za pokojninsko in invalidsko Zavarovanje in Marko Štanta – Nacionalni inštitut za javno zdravje, član sveta CSD Nova Gorica.